

TIHLAYO TA MASUNGULO EKA NGUVA YO FAYILA YA 2024-2025

Tshwane, 31 Sunguti 2025 - Vukorhokeri bya Xibalo bya Afrika-Dzonga (SARS) byi khensa vahakelaxibalo va nkarhinyana na Tithirasiti eku fayileni ka Mitlheriso ya Xibalo xa Malinghena ya lembe eka lembexibalo ra 2024.

Nguva yo fayila eka vahakelaxibalo va nkarhinyana na tithirasiti yi pfarile hi ti 20 Sunguti 2025. Xifaniso xo katsakanya xa vahakelaxibalo va nkarhinyana, tithirasiti na lava nga riki va nkarhinyana hi lexi landzelaka:

- Ku sukela ku pfuriwile nguva yo fayila 543 252 wa vahakelaxibalo va nkarhinyana va fayirile Mitlheriso ya vona ya Xibalo xa Malinghena ya lembe eka lembexibalo ra 2024, leswi swi yile henhla hi 4.76% ku sukela eka 517 356 eka lembexibalo ra 2023.
- Ku engetelela, vahakelaxibalo va tthele va fayila mitlheriso leyi kayiveleke ku suka eka malembe lama nga hundza. Hi nhlayo, 162 690 wa vahakelaxibalo va fayirile mitlheriso ya malembe lama nga hundza, leswi swi yile hansi ku sukela eka 242 911 eka lembexibalo ra 2023. Nhlayo yo hetelela i 705 942 wa vahakelaxibalo va nkarhinyana lava fayileke mitlheriso ya vona.
- Mayelana na Tithirasiti, hi amukerile mitlheriso yo suka eka vahakelaxibalo va 84 134 eka lembexibalo ra 2024, leswi nga ya ehlenhla ku sukela eka 68 890 eka lembexibalo leri nga hundza. Henhla ka hinkwaswo, ku vile na 80 132 wa ntlheriso wa Tithirasiti ku sukela eka malembe lama nga hundza leswi nga fikelerisa eka ntsengo hinkwawo wa 164 266 wa Tithirasiti.
- Nhlayo ya vahakelaxibalo lava nga riki va nkarhinyana lava fayileke Mitlheriso ya vona ya Xibalo xa Malinghena na lava hlahluviweke hi ndlela leyi tiendlekelaka yi yime eka 6 797 055. 4 765 753 va hlahluviwile hi ndlela leyi tiendlekelaka eka lembexibalo ra 2024, leyi yeke henhla hi 24.94% ku suka eka 3 577 239 ku sukela eka lembe leri nga hundza. Tanihilaha swi vikiweke ha kona khale, vahakelaxibalo lava a va nga fanelangi ku endla nchumu, naswona SARS yi tirhisile swihlovo swo hlaya swa switiviwa ku va hlahluva hi ndlela leyi tiendlekelaka no va nyika mbuyelo.

Ku na engetelo wo angarihela eka nhlayo ya mitlheriso yo fayila ya vahakelaxibalo va nkarhinyana na tithirasiti. Leswi swa hlohlotela, hambiswiritano ka ha ri na ndlela yo leha yo yi famba ku tiyisisa mipimo leyi amukelekaka ya vulandzelelanawu eka mikhetekanyo leyi ya vahakelaxibalo. Ku na engetelo lowu vonakaka eka ku fayiliwa ka mitlheriso hi vahakelaxibalo lava nga riki va nkarhinyana. Leswi swi katsa ku tirhisiwa ka nhlaluvo lowu tiendlekelaka eka vahakelaxibalo lava nga riki va nkarhinyana ku katsa na lava fayilaka mitlheriso ya vona hi ku tiyimela. Leswi swi kombisa engetelo wo angarihela eka vulandzelelanawu eka khetekanyo lowu kambe hi ndlela leyi nga kanakanisiki, ka ha ri na ndlela yo leha yo tivisa leswaku muhakelaxibalo wihi na wihi loyi a fanelaka ku fayila ntlheriso wa yena u xixima no

hetisisa xiboho xa yena xa xinawu. Ku engetelela, SARS yi ta kongomisa eku hlohloteleni ka vulandzelelanawu hi ntsakelo eka mikhetekanyo leyi ya vahakelaxibalo.

Hi ku fambisana na swikongomelo swa yona swa qhinga, SARS yi tinyiketerile ku sungula ku nyika nhlamuselo na ntiyisiso eka vahakelaxibalo ku hetisisa swiboho swa vona swa xinawu. SARS yi le ku tirheni ku endla swi olova no vevuka eka vahakelaxibalo ku thirasankita na nhlango hi ku tirhisa tipulatifomo ta onilayini to fana na eFiling. SARS yi tlhela yi endla swi tika no durha eka vahakelaxibalo lava nga landzeleriki nawu wa xibalo hi vomu.

SARS na vahakelaxibalo ha un'we va tlanga xiave xa nkoka eka timali ta mfumo ta Afrika-Dzonga. Mikhetekanyo hinkwayo ya vahakelaxibalo ku katsa na Tithirasiti, na leyi nga tlhaviketiwangiki ku ya hi ikhonomi, yi fanele ku titsarisela xibalo, fayila mitlheriso, no hakela hi nkarhi. Nkavulandzelelanawu eka nawu wa xibalo i nandzu wa vugevenga naswona wu ta koka rinoko ra mixupulo na ntswalo.

Vayimelavahakelaxibalo va Tithirasiti va fanele ku tekela enhlonkweni leswaku va fanerile hi xinawu eka xiyimo xa vona xa ximfumo kumbe xa munhu ku fikelela swiboho swa xibalo swa Thirasiti ya vona, na loko va tirhisa mutokoti wa swa xibalo ku fambisa timhaka ta xibalo ta Thirasiti. SARS yi ta khoma vatshembiwa hinkwavo va Thirasiti hi nhlango na hi munhu ku va na vutihlamuleri eka vulandzelelanawu bya xibalo bya Tithirasiti.

Khomixinara wa SARS, Edward Kieswetter, u humeserile ehandle ku khensa ka yena eka vahakelaxibalo hinkwavo lava tekeke magoza mo hetisisa swiboho swa vona swa xinawu. U vurile leswaku "hi le tlhelo SARS yi tsakisiwile hi engetelo wo angarhela eka vulandzelelanawu, ka ha ri mpundzu swinene ku tivisa ku hlula. Eka xiyimo lexi, SARS yi ta ya emahlweni yi tirhisa thekinoloji ya sweswinyana, vutlhari lebyi nga riki bya ntumbuluko, na sayense ya switiviwa ku hlohlotela vulandzelelanawu hi ntsakelo hi ku tiyisisa leswaku ku thiransakita na nhlango i ntokoto wo olova no rhelela leswi vevukisaka ndzhwalo wa vulandzelelanawu. Leswi swi pfumelelana na ntirho wa vurhumiwa wa SARS hi ntalo ku humelerisa xitshembiso xa hina xa leswaku "vukorhokeri byo antswa a hi vukorhokeri nakatsongo". SARS yi le ku endleni swo tala ku humelerisa xivono xa yona xo va SARS yo tlhariha, ya ximanguvalawa leyi nga xindzhuti lexi nga kanakanisiki leyi nga tshembiwaka no naveriwa hi hinkwavo.

Ku kuma vuxokoxoko byo tala, u komberiwa ku tihlanganise na SARSMedia@sars.gov.za